

મરઘી

બારણું ખૂલતાં જ એ બે પગે ઠેકતી આવે બહાર પાંજરામાંથી.

લઘુતમ શણગાર સજેલી એ સામાન્ય મરઘીએ કદી પણ સોનાનું ઈંડું મૂક્યું નથી.

અજવાળાથી અંજાયેલી એ ખળામાંથી બહાર આવતી હોય છે ઢ્યુપચુ.

સૌ પહેલાં એની નજરે પડતો હોય છે રાખનો ઢગલો જ્યાં એ રોજ સવારે ગેલથી મારતી હોય છે ઠેકડા.

એ ગબડતી હોય છે એ ઢગલામાં, આળોટતી હોય છે, અને ફટાફટ પાંખો ફફડાવી એનાં પીંછાં પર પડેલી ધૂળ ઉડાડી, એ પીંછાંમાં રાતે ભરાઈ ગયેલાં માંકડ અને ચાંચડને દૂર કરતી હોય છે.

પછી એ ફુવારા પાસે જઈને એના છીછરા થાળામાં તાજું જ ભરાયેલું પાણી પીતી હોય છે.

એ કેવળ પાણી જ પીતી હોય છે.

એ ફુવારાના થાળા પર પોતાની જાતને પડી ન જાય એ રીતે ગોઠવી, ડોક સહેજ સીધી કરી, પછી સહેજ નીચી નમીને ઘૂંટડે ઘૂંટડે પીતી હોય છે પાણી.

પછી એ મંડી પડતી હોય છે શોધવા એની આસપાસ વેરાયેલી ચણ.

નાનકડા છોડવા, જીવડાં અને આમતેમ વેરાયલા દાણા પર હોય છે એની માલિકી.

એ બસ ચણ ચણ્યા જ કરતી હોય છે, ચણ્યા જ કરતી હોય છે, થાક્યા વિના.

જોકે, ક્યારેક એ વચ્ચે અટકતી હોય છે ખરી.

એની ટટ્ટાર ફિરંગી ટોપી તળે એની તગતગતી આંખો. વળી ગળે ઝૂલતી ઝાલર, એ તો લટકામાં.

એ પછી સાંભળતી હોય છે કશુંક, પહેલાં એક કાને, પછી બીજા કાને.

કાંઈ જ બન્યું નથી એવી ખાતરી કર્યા પછી એ ફરી એક વાર ચણ શોધવાના કામે લાગી જતી હોય છે.

એ જાણે કે એને સંધિવા ન થયો હોય એમ એના બેઉ પગ અક્કડ હવામાં ઊંચકતી હોય છે. પછી એ પગની આંગળીઓ અને એના અંગૂઠા પણ જરાક પહોળા કરી, હળવેથી, સહેજ પણ અવાજ ન થાય એ રીતે, કાળજીપૂર્વક બેસતી હોય છે.

જાણે કે એ ઉઘાડા પગે ચાલતી ન હોય!

મરઘી : ૧

એણે કઢી પાણ કૂકડેકૂક કર્યું નથી. એણે કઢી પાણ મરઘીઓના વાડામાં રાત વિતાવી નથી કે એણે કઢી પાણ કોઈ મરઘી સાથે ઓળખાણ સરખી પાણ કરી નથી.

એ બનેલો છે લાકડામાંથી, એના પગ છે પોલાદના, જે આવી ગયા છે એના પેટમાંથી બહાર.

એ જીવ્યે જાય છે વરસોથી, એક જૂના દેવળની ટોચ પર બેઠાં બેઠાં. એ દેવળ જેવું બીજું દેવળ કોઈ બનાવી શકે એમ નથી. એ દેવળ તબેલાને મળતું આવે છે. એનાં નળિયાંની ધાર બળદની પીઠ જેવી સીધી છે.

એને દેખાય છે કડિયા એ દેવળના બીજા છેડે.

જ્યાં સુધી વેગીલો પવન એને બીજી દિશામાં જોવા માટે મજબૂર ન કરે ત્યાં લગી એ જોતો રહેતો હોય છે કડિયાઓને.

અને જેટલી વાર એ દિશા બદલતો હોય છે એટલી વાર નવા નવા પથ્થરો એની ક્ષિતિજને આડે આવતા હોય છે.

પછી, એ એકાએક એની ડોક ઊંચી કરી, જુએ છે કે એ દેવળના બીજા મિનારા પર બીજો એક મરઘલડો આવીને બેસી ગયો છે.

આજે સવારે તો ત્યાં કશું જ હતું નહીં. એ અજાણ્યા મરઘાને એક પૂંછડી છે, ઊંચી; એની ચોંચ ખૂલેલી છે ગાયકના મોંની જેમ. એના થાપા પર પાંખો છે, નવીનકોર. એ પાંખો ચળકી રહી છે તડકામાં.

પછી બન્ને મરઘા કોણ કેટલી ગતિએ ગોળ ગોળ ફરે છે એ જોવા માટે સ્પર્ધા કરતા હોય છે, પણ પેલો લાકડામાંથી બનાવેલો ઘરડો મરઘો થોડી જ વારમાં થાકી જતો હોય છે અને પછી પેલા નવા મરઘાની શરણાગતિ સ્વીકારી લેતો હોય છે. એ ઘરડો મરઘો જ્યાં ઊભો છે એ મોભ ખવાઈ ગયો છે. એ પેલા મરઘાને ચેતવતો હોય કે તું ક્યાંક નીચે પડી જશે. એ સાથે જ એ પણ જરાક અક્કડ બનીને જરાક ઝૂકી જતો હોય છે અને મોભની સાથે જ નીચે તૂટી પડવા માટે તૈયાર થઈ જતો હોય છે. પણ એવું કશું થતું નથી. એ સહેજ કિચૂડ કિચૂડ અવાજ કરીને થંભી જતો હોય છે.

પછી ત્યાં આવતા હોય છે સુથારો.

સુથારો જેના પર પેલો મરઘો બેઠેલો છે એ ખવાયેલા મોભના એક છેડાને કાપીને નીચે લઈ આવતા હોય છે. પછી એઓ એ મરઘાને મોભથી અળગો કરતા હોય છે અને ત્યાર બાદ ગામમાં એનું સરઘસ કાઢતા હોય છે. એ વખતે કોઈ પણ માણસ થોડુંક દાન આપીને એ મરઘાના ચરણસ્પર્શ કરી શકતો હોય છે.

એને દાન પેટે કોઈ ઈંદું આપતું હોય છે, કોઈ કાણો પૈસો તો વળી મેમ લોરીઓ તો એને ચાંદીનો સિક્કો આપતો હોય છે.

પછી સુથારો એકાદ બે પેગ ચડાવી એ મરઘો કોણે રાખવો જોઈએ એ બાબતે ઝઘડતા હોય છે.

છેલ્લે એઓ એને બાળી મૂકવાનો નિર્ણય લેતા હોય છે.

પછી એઓ લાકડાં અને ઘાસનો એક ઢગલો બનાવી, પેલા મરઘાને એમાં મૂકી, બાળી મૂકતા હોય છે.

એ લાકડાનો મરઘો પછી બળવા માંડતો હોય છે ભડ ભડ, એના ભડકા સ્વર્ગ સુધી પહોંચતા હોય છે.

એ સાચે જ સ્વર્ગ પામવાને લાયક હતો અને આ રીતે એને અંતે સ્વર્ગ પ્રાપ્ત થતું હોય છે.

મરઘો : ૨

રોજ સવારે, એની જગ્યાએથી કૂદકો મારી, જોતો હોય છે ચારે દિશાએ અને ખાતરી કરતો હોય છે કે એના જેવો જ બીજો કોઈક મરઘો એની આસપાસ તો નથીને! અને દરેક વખતે બીજો મરઘો આસપાસમાં હોય જ છે.

પેલો પહેલો મરઘો પૃથ્વી પરના પોતાના તમામ પ્રતિસ્પર્ધીઓને હરાવવાનાં બણાગાં ફૂંકતો હોય છે, પણ હકીકત એ છે કે બીજો મરઘો એની આસપાસમાં જ ક્યાંક હોય છે, પણ એ એને દેખાતો નથી. એ એના સુધી પહોંચી શકતો નથી.

પહેલો મરઘો કરતો હોય છે કૂકડે કૂક અવારનવાર: એ હકીકતમાં તો હાકલ કરતો હોય છે, ઉશ્કેરતો હોય છે, ધમકી આપતો હોય છે બીજા મરઘાઓને – પણ પેલો બીજો મરઘો એની દરકાર પણ કરતો નથી. એ સમય મળે ત્યારે એને જવાબ આપતો હોય છે.

પહેલો મરઘો ચાંચેચાંચે પોતાને ચોખ્ખો કરવાનો પ્રયાસ કરતો હોય છે, પછી એ ચાંચે ચાંચે એનાં પીંછાં પણ ઠીક કરતો

હોય છે. એનાં પીંછાં કાંઈ ઓછાં મોહક નથી હોતાં: કેટલાંક વાદળી રંગનાં હોય છે તો કેટલાંક રૂપેરી રંગનાં – પણ પેલા બીજા મરઘાનાં પીંછાં, વાદળી રંગના આકાશની સામે, સોનાની જેમ ચળકતાં હોય છે.

પહેલો મરઘો બધી મરઘીઓને ભેગી કરતો હોય છે અને પછી એ બધી મરઘીઓનો વડો બનીને કૂચ કરતો હોય છે. એ આગળ અને મરઘીઓ પાછળ. તમે જુઓ તો ખરા: એ બધી મરઘીઓ એની પોતાની છે, એ બધી મરઘીઓ એના પ્રેમમાં છે. એટલું જ નહીં, એ બધી મરઘીઓ એનાથી ડરે પણ છે. પણ બીજો મરઘો તો યાયાવર પક્ષીઓ દ્વારા પૂજાતો હોય છે.

પહેલો મરઘો છાતી કાઢીને ચાલતો હોય છે. એટલું જ નહીં, એ અવારનવાર કામુક ગીત પણ ગાતો હોય છે અને એ રીતે એ પેલા બીજા મરઘા પર પોતાનો થોડોક વિજય પણ પ્રાપ્ત કરતો હોય છે, પણ પેલો બીજો મરઘોય જાય એવો નથી. હકીકત એ છે કે એનું તો લગન લેવાઈ રહ્યું છે અને એના ગામના તમામ ઘંટ એના લગનના પ્રસંગના એક ભાગરૂપે રણકી પણ રહ્યા છે.

ઈર્ષ્યાની આગથી બળતો પહેલો મરઘો બીજા મરઘા સાથે અંતિમ યુદ્ધ કરી લેવા માટે એનાં શસ્ત્રોને વધારે પાણીદાર બનાવતો

હોય છે. એની પૂંછડી હવે તલવાર પર વીંટાળેલા ઝભ્ભા જેવી લાગતી હોય છે. એની કલગી લોહીથી રાતીચોળ. એ સ્વર્ગના તમામ મરઘાઓને ખુલ્લેઆમ પડકારી રહ્યો છે – પણ પેલો બીજો મરઘો, જે આમ તો વાવાઝોડાની સામે પણ બાંયો ચડાવતાં જરા પણ ગભરાય એવો નથી એ તો પેલા પહેલા મરઘાને અવગણીને પવનની લહેરખીઓ સાથે રમત રમી રહ્યો છે.

પહેલો મરઘો જેમ જેમ દિવસ ઢળતો જતો હોય છે એમ એમ વધુ ને વધુ મરણિયો થતો જતો હોય છે.

છેલ્લે, એની મરઘીઓ, એક પછી એક, પોતપોતાના ઘેર જતી હોય છે. એ એકલો પડી જતો હોય છે. એનો અવાજ બેસી જતો હોય છે. એ થાકી પણ ગયો હોય છે. એ ચાલ્યો જતો હોય છે અંધારામાં લપેટાઈ રહેલા પેલા વાડામાં – જ્યારે બીજો મરઘો, સૂર્યના છેલ્લા કિરણમાં ઝળહળતો હોય છે. એ દેવળમાં થતી સાંજની ત્રિકાળ પ્રાર્થના સુમધુર અવાજે ગાતો હોય છે.

મોર

લાગે છે કે આજે તો એનાં લગન લેવાણાં છે.

આમ તો એનાં લગન કાલે થવાનાં હતાં. એ માટે એ સોળે શણગાર સજીને તૈયાર પણ હતો. એણે ખાસ્સી વાટ પણ જોયેલી એની કન્યા આવે એની. પણ કોઈક કારણે એ ન આવી શકી. એ આજે તો ચોક્કસ આવશે જ. એ આજે ઝાઝો સમય નહીં લગાડે.

કોઈ ભારતીય રાજકુંવરની જેમ એ ગર્વીલી અદાથી આગળ ધપી રહ્યો છે અને સ્વીકારી રહ્યો છે મોંઘી ભેટસોગાદો પોતાના હાથે જ.

પ્રેમ એના રંગોને ઘસીને વધુ ને વધુ ચળકાવી રહ્યો છે.

એની કલગી વીણાના તારની જેમ ઝણઝણી રહી છે.

જોકે, હજી પણ એની કન્યા આવી નથી.

એ એક છાપરા પર બેસે છે અને સૂરજ સામે જુએ છે.

ત્યાર પછી એ પાડે છે એક આસુરી ચીસ.

ટુંક! ટુંક!

એ રીતે એ બોલવાતો હોય છે એની કન્યાને. એ જોતો હોય છે: કોઈ જ દેખાતું નથી. કોઈ જ આપી રહ્યું નથી જવાબ એના આકંઠનો. આસપાસ ચણ ચણતાં મરઘાં બતકાં તો એનાથી ટેવાઈ ગયાં છે. એ તો એમની ડોક ઊંચી કરીને એની સામે જોતાં પણ નથી. આ તો રોજનું લાગ્યું. એ બધાં થાકી ગયાં છે આ મયૂરરાજાનાં વખાણ કરી કરીને. પછી એ મોર પાછો ઊડી જાય છે વાડામાં. એના સૌંદર્યથી એ એટલો બધો તો રાતોમાતો છે કે એને કારણે એને પેલી કન્યા પરત્વે જરા સરખી પણ કડવાશ આવતી નથી. કાંઈ નહીં, એ વિચારે છે, કાલે તો ચોક્કસ આવશે.

એને લાગે છે કે હવે એનું લગન આવતી કાલે થશે.

હવે આખો દિવસ શું કરવાનું એની એને ખબર નથી. એટલે એ ઊડીને એક ઘરનાં પગથિયાં પર બેસે છે. જાણે કે એ કોઈ મંદિરનાં પગથિયાં ન હોય! પછી એ હળવે હળવે કાંકરી પણ ન દબાય એ રીતે મૂકતો હોય છે એનાં ચરણ એ પગથિયાં પર.

પછી એ ત્યાં કરતો હોય છે કળા પોતાને મુક્ત ન કરી શકતી આંખોવાળાં પીંછાં સાથે.

એ ફરી એક વાર ત્યાં કરતો હોય છે બધી ઔપચારિક વિધિ.

બિલાડો : ૧

મારો બિલાડો ઉંદર ખાતો નથી. એને ઉંદરની ઝાઝી પડી પણ નથી. જોકે, એ ક્યારેક ઉંદરો પકડતો હોય છે ખરો. પણ એ તો એમની સાથે રમવા પૂરતો જ. એક વાર એમની સાથે રમી લે પછી એ એમને જીવતા જવા દેતો હોય છે અને પછી એ ચાલ્યો જતો હોય છે બીજે ક્યાંક, સપનાં જોવા. બિલકુલ નિરુપદ્રવી એવો મારો બિલાડો એની પૂંછડીને અઢેલીને બેસતો હોય છે અને પછી એનું માથું મુઠ્ઠીની જેમ અક્કડ રાખતો હોય છે.

પણ, એના પંજાના નખ વાગવાથી ઉંદરો તો મરી જ જતા હોય છે.

બિલાડો : ૨

અમે એને કહેતાં હોઈએ છીએ: પક્ષીઓને રહેવા દે, ઉંદરોને પકડ.

આમ તો એ બેની વચ્ચે સૂક્ષ્મ ફરક છે તો પણ અમારો સૌથી હોશિયાર એવો આ બિલાડો ક્યારે કોને પકડવાં જોઈએ એ બાબતે ભૂલ કરતો હોય છે.

ઘોડો

મારો ઘોડો દેખાવડો નથી. એના દેહ પર ઘણા ખાડાટેકરા છે. એનું પેટ બેઉ બાજુએ સપાટ છે. એની પૂંછડી ઉંદરને હોય એવી પાતળી છે અને એના દાંત અંગ્રેજ સ્ત્રીના દાંતની જેમ બહાર આવી ગયેલા છે. એમ છતાં એ મને એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ લઈ જતો હોય છે. હું એ હકીકત ભૂલી શકું એમ નથી કે એ આજે પણ મારી સેવામાં હાજર જ હોય છે અને મારી સામે કોઈ પણ જાતનો વિદ્રોહ કર્યા વિના હું એને જે રસ્તે વાળું એ રસ્તે એ વળતો હોય છે.

જ્યારે પણ હું એના પર સાજ મૂકવા જાઉં ત્યારે મને અંદરથી થતું હોય છે કે એ હમણાં જ એક આંચકો મારીને મને કહી દેશે: ના અને પછી ભાગી જશે મારા તબેલામાંથી.

પણ એ એવું કાંઈ જ કરતો નથી. એ જાણે કે ટોપી સરખી ન કરી રહ્યો હોય એમ એનું મોઢું માથું પહેલાં નીચું નમાવતો હોય છે અને પછી ઊંચું કરતો હોય છે અને ત્યાર બાદ આજ્ઞાંકિત બનીને બે થાંભલાની વચ્ચે જરાક પાછળ જતો હોય છે.

અને એથી તો હું ઉદાર દિલે એને જવ અને મકાઈ ખાવા આપતો હોઉં છું. હું એની રુવાંટી ચેરી જેવી ચળકતી ન થાય ત્યાં લગી એના પર બ્રશ ફેરવતો હોઉં છું. હું એની કેશવાળી ઓળતો હોઉં છું કાંસકાથી અને એની સુકલકડી પૂંછડીના વાળ પણ ગૂંથતો હોઉં છું. હું એને મારા હાથ અને મારા અવાજ વડે પંખાળતો હોઉં છું. હું એની આંખોને છાલક મારીને ધોતો હોઉં છું અને એની ખરીઓને ચળકાવતો હોઉં છું.

હું આ બધું કરતો હોઉં છું પણ એનો એના માટે કોઈ અર્થ હશે ખરો?

કોઈને ખબર નથી.

એ પાદતો હોય છે.

એ જ્યારે પણ ગાડીની સાથે મને પણ ખેંચે ત્યારે હું એનાં વખાણ કરતો હોઉં છું. હું એને એક ચાબુક મારું કે એ ખદડૂક ખદડૂક ચાલવા માંડતો હોય છે. હું જ્યારે બૂમ પાડું કે ઊભો રહે ત્યારે એ ઊભો રહી જતો હોય છે. હું એની લગામ ડાબે ખેંચતો હોઉં છું ત્યારે એ જમણે જવાને બદલે ડાબે જ જતો હોય છે અને એ રીતે એ મને ખાડામાં ગબડાવી દઈ એમાંથી બહાર નીકળવાના કામમાંથી બચાવી લેતો હોય છે.

એ મને ગભરાવતો હોય છે, મને શરમમાં નાખી દેતો હોય છે અને એમ કરીને એ મારામાં એક પ્રકારની અનુકંપા પણ જન્માવતો હોય છે.

મને થાય છે: હમણાં જ એ અર્ધી ઊંઘમાંથી ઊઠી જઈ, મારી સામે વિદ્રોહ કરી, મને એની જગ્યાએ તો નહીં જોતરી દેને?

એ શું વિચારી રહ્યો હશે અત્યારે?

એ તો બસ બેઠો બેઠો ક્યારનોય પાદા કરે છે, પાદા કરે છે, પાદા કરે છે.

હંસ

એ સરકે છે તળાવના જળમાં શ્વેત બરફગાડીની જેમ. એ જાય છે એક વાદળથી બીજા વાદળ. કેમ કે એને તો ખાવાં છે એ રુવાંટીવાળાં વાદળોને જેમને એ જોતો હોય છે રચાતાં, એક જગ્યાથી બીજી જગ્યાએ જતાં, અને પાણીમાં ઓગળી જતાં. એને એવાં વાદળો સિવાય બીજું કશું ભાવતું નથી. એ એની ચાંચ તાકતો હોય છે એ વાદળો ભણી અને પછી એક ચોક્કસ ક્ષણે એ છોડતો હોય છે એની બરફથી મઢેલી ડોકને પાણીમાં.

પછી જેમ કોઈ સ્ત્રી બાંચમાંથી એનો હાથ બહાર કાઢે એમ એ કાઢતો હોય છે એની ડોકને પાણીમાંથી બહાર.

એની ચાંચ ખાલીખમ્મ આવતી હોય છે બહાર પાણીમાંથી.

પછી એ ચારે બાજુ જોતો હોય છે: એનાથી ચોંકી ગયેલાં વાદળો પછી પાણીમાંથી અદૃશ્ય થઈ જતાં હોય છે.

એ એક ક્ષણ પૂરતો જ હતાશ થઈ જાય છે, કેમ કે વાદળોને પાછાં પાણીમાં આવતાં વાર નથી લાગતી. એક વાર પાણીના તરંગો શાન્ત થઈ જાય કે તરત જ વાદળો પાછાં આવી જતાં હોય છે.

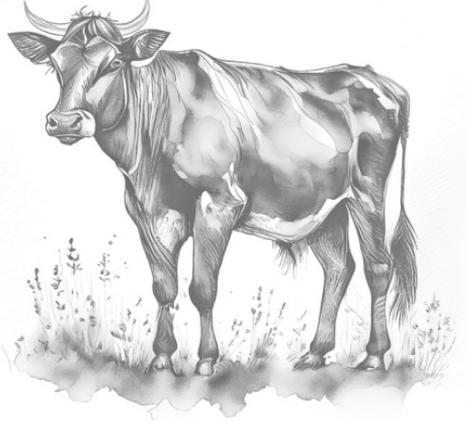
એ સાથે જ એ પણ હળવે રહીને, પોતાનાં પીંછાની ગાદી પર સવાર, પાછો હલેસાં મારતો પાછો આવી જતો હોય છે વાદળોની પાસે.

ખાલી પ્રતિબિંબોને પકડવાના પ્રયાસો કરી કરીને એ છેવટે લોથપોથ થઈ જતો હોય છે. એકાદ વાદળ એની ચાંચમાં આવે એ પહેલાં એ કદાચ મરણને શરણ પણ થઈ જાય. કાંઈ કહેવાય નહીં. એ કદાચ એને થયેલી ભ્રમણાનો ભોગ પણ બને.

પણ આ હું શું કહી રહ્યો છું?

જેટલી વાર એ એની ડોક નાખતો હોય છે પાણીમાં એટલી વાર એની ડોક પાણીના તળિયે આવેલા પોષક તત્ત્વોથી ભરપૂર કાદવમાં ખૂંપી જતી હોય છે અને એટલી વાર એ લાવતો હોય છે એક કીડો બહાર.

એ કીડા ખાઈ ખાઈને હવે તે કલહંસ જેવો તગડો બની રહ્યો છે.

ગાય

એનું નામ શોધી શોધીને અમે થાકી ગયા. પછી અમને એનું કોઈ જ નામ ન જડ્યું એટલે અમે એને ‘ગાય’ કહેવાનું નક્કી કર્યું. અને અમને લાગે છે કે એ નામ જ એને બરાબર બંધ બેસે એવું છે.

બીજું એ કે જ્યાં સુધી એ ખાધા જ કરે ત્યાં સુધી એનું આ નામ પાડો કે બીજું, શો ફરક પડવાનો છે એનાથી?

હવે એની પાસે જે જોઈએ એ બધું જ છે. તાજું ઘાસ, સૂકું ઘાસ, શાકભાજી, દાણા અને બ્રેડ અને મીઠું પણ – એ બધું જ ખાતી હોય છે, કાયમ, કેમ કે એ વાગોળી શક્તી હોય છે.

એ મને જુએ કે તરત જ એને ખાતરી થઈ જતી હોય છે કે હું એના માટે કશુંક ખાવાનું લાવ્યો છું અને મને જોતાં જ એ એની ફાટી ગયેલી ખરીઓની ઉપર ઊભી થઈ જતી હોય છે અને એની ચામડી વડે એ ઢાંકી દેતી હોય છે એના પગને પગમાં પહેરવાના મોજાંની જેમ. હું પણ જેટલી વાર એની પાસે જાઉં એટલી વાર એનાં વખાણ કરતો હોઉં છું અને કહેતો હોઉં છું: લે આવ, આ ખા!

પણ એ જે કાંઈ પચાવતી હોય છે એમાંથી એ દૂધ બનાવતી હોય છે, ચરબી નહીં. નક્કી કરેલા સમયે એ આપણને દૂધ કાઢવા દેતી હોય છે. એ એનું દૂધ એની પાસે નથી રાખતી – જોકે, કેટલીક ગાયો એવી હોય છે ખરી, પણ આ ગાય તો એનાં ચારેચાર લવચીક આંચળથી આપતી હોય છે દૂધ; એ ખાલી કરી નાખતી હોય છે એના દૂધના ભંડારને. એ વખતે એ એનો પગ પણ ઊંચકતી નથી હોતી કે એનું પૂંછડું હલાવતી નથી હોતી. હા, જ્યારે પણ ગોવાલણી એનું દૂધ કાઢવા બેસે ત્યારે એને પ્રેમથી એની પીઠ ચાટવાનું ગમતું હોય છે.

આમ તો ગાય એકલી જ રહેતી હોય છે, પણ એની પાચનશક્તિ એટલી બધી પ્રચંડ હોય છે કે એના કારણે એને એકાકીપણાણી લાગણી નથી થતી. એ ક્યારેક જ ઉદાસ થતી હોય છે, ખાસ કરીને એના છેલ્લા વાછડાની યાદ આવે ત્યારે. પણ એને મહેમાનો ખૂબ ગમતા હોય છે. જ્યારે પણ મહેમાનો આવે ત્યારે એ એનાં શિંગડાં ઊંચકી, મોઢામાંથી પાણીની પાતળી સેર અને ઘાસનું એકાદ તણખલું બહાર કાઢીને એમનું અભિવાદન કરતી હોય છે.